

Sygn. akt IV Cz 181/14

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku, IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jolanta Deniziuk

Sędziowie SSO Dorota Curzydło (spr.)

SSO Andrzej Jastrzębski

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2014 r.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...)D. K. w upadłości likwidacyjnej

przeciwko P. K. i A. K.

o wydanie nieruchomości oraz o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym

w przedmiocie wniosku powoda o udzielenie zabezpieczenia powództwa

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Słupsku

z dnia 23 stycznia 2014 r., sygn. akt I C 3183/13

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że udzielić zabezpieczenia roszczenia o wydania nieruchomości poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości w postaci lokalu użytkowego oznaczonego literą (...) , o powierzchni (...)m² , położonego w S. przy ulicy (...) , dla którego Sąd Rejonowy w Słupsku Widział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...) i oddalić wniosek w pozostałym zakresie;

2. oddalić zażalenie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Powód (...)D. K. w (...) – wytoczył powództwo o wydanie nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) oraz o uzgodnienie treści ksiąg wieczystych (...) ze stanem rzeczywistym. Jednocześnie wystąpił o udzielenie zabezpieczenia:

- poprzez ujawnienie roszczenia o usunięcie niezgodności treści księgi wieczystej (...) z rzeczywistym stanem prawnym, przez wpisanie ostrzeżenia o wytoczeniu powództwa, o wpisanie D. K. jako właściciela w miejsce pozwanej P. K.;
- poprzez ujawnienie roszczenia o usunięcie niezgodności treści księgi wieczystej (...) z rzeczywistym stanem prawnym, przez wpisanie ostrzeżenia o wytoczeniu powództwa, o wpisanie D. K. jako użytkownika wieczystego gruntu w udziale 1/2 oraz właściciela budynków w udziale 1/2, w miejsce pozwanej P. K.;

- poprzez ujawnienie roszczenia o usunięcie niezgodności treści księgi wieczystej (...) z rzeczywistym stanem prawnym, przez wpisanie ostrzeżenia o wytoczeniu powództwa, o wpisanie D. K., jako właściciela w udziale 1/2 w miejsce A. K.;
- poprzez ujawnienie roszczenia o usunięcie niezgodności treści księgi wieczystej (...) z rzeczywistym stanem prawnym, poprzez wpisanie ostrzeżenia o wytoczeniu powództwa o wpisanie D. K., jako właściciela w udziale 1/2 w miejsce A. K.;
- poprzez ujawnienie roszczenia o usunięcie niezgodności treści księgi wieczystej (...) z rzeczywistym stanem prawnym, poprzez wpisanie ostrzeżenia o wytoczeniu powództwa o wpisanie D. K., jako użytkownika wieczystego w udziale 1/2 w miejsce A. K.;
- zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Słupsku J. M. w sprawie Km 1573/13, w części dotyczącej nieruchomości położonej w R. (działka (...)), dla której Sąd Rejonowy w Słupsku prowadzi księgę wieczystą nr (...);
- ewentualnie ustanowienie zakazu zbywania i obciążania:

nieruchomości w postaci lokalu mieszkalnego oznaczonego literą(...), o powierzchni (...), położonego w S. przy ul. (...), w bloku nr (...), objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Słupsku, wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej;

udziału w użytkowaniu wieczystym 1/2 nieruchomości gruntowej położonej w S. przy ul. (...), o powierzchni (...)ha, oznaczonej w ewidencji gruntów nr (...) wraz z udziałem w prawie własności budynków położonych na tej nieruchomości (hala obróbki wstępnej, hali przy maszynowni, hali przy maszynowni, magazynu wyrobów gotowych, wiaty, kotłowni), objętych księgą wieczystą (...);

udziału w wysokości 1/2 w nieruchomości położonej w R., o powierzchni (...) ha, oznaczonej w ewidencji gruntów nr (...), objętej księgą wieczystą (...);

udziału w wysokości 1/2 w nieruchomości położonej w S. przy ul. (...), o powierzchni (...)ha, oznaczonej w ewidencji gruntów nr (...), objętej księgą wieczystą (...);

udziału w wysokości 1/2 w użytkowaniu wieczystym nieruchomości położonej w S. przy ul. (...), o powierzchni (...)ha, oznaczonej w ewidencji gruntów nr (...), objętej księgą wieczystą (...).

W uzasadnieniu wniosku o udzielenie zabezpieczenia powód wskazał, że pozwana w dniu 25 maja 2011 roku, a więc niespełna rok przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości wyzbyła się całego majątku – w drodze umów darowizny – na rzecz członków najbliższej rodziny, czym pozbawiła swoich wierzycieli możliwości zaspokojenia. Podniósł, że zgodnie z art. 127 p.u.n., umowy te, jako dokonane na mniej niż rok przez datą złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, są bezskuteczne względem masy upadłości. Jego zdaniem brak udzielenia zabezpieczenia może spowodować zbycie opisanych wyżej praw majątkowych na rzecz osób trzecich, które będą mogły powoływać się na dobrą wiarę, co z kolei całkowicie uniemożliwi wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia.

Postanowieniem z dnia 23 stycznia 2014 roku Sąd Rejonowy w Słupsku oddalił wniosek o udzielenie zabezpieczenia. W uzasadnieniu stwierdził, że wnioskodawca w niewystarczającym stopniu uprawdopodobnił podstawę normatywną roszczenia.

Powód Syndyk Masy Upadłości D. K. w upadłości likwidacyjnej zaskarżył powyższe postanowienie zażaleniem, wnosząc o jego zmianę i uwzględnienie złożonego wniosku o udzielenie zabezpieczenia. Skarżonemu orzeczeniu zarzucił:

- naruszenie art. 730¹ k.p.c. w zw. z art. 755 k.p.c., poprzez ich niezastosowanie;
- naruszenie art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o księgach wieczystych i hipotece., poprzez ich niezastosowanie;
- art. 127, 128 i 134 Prawa upadłościowego i naprawczego poprzez ich niezastosowanie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie w części zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, że powód zgłosił dwa odrębne od siebie roszczenia i analiza istnienia przesłanek warunkujących zabezpieczenie a wymienionych w art. 730¹ § 1 i 2 k.p.c. winna odnosić się odrębnie do każdego z tych roszczeń.

Roszczenie jest uprawdopodobnione, jeżeli prima facie zachodzi znaczna szansa na jego istnienie, co nie wyklucza tego, iż w świetle głębszej analizy stanu faktycznego i prawnego wnioski może okazać się bezzasadny. Istotą postępowania zabezpieczającego, jako postępowania incydentalnego, nie jest uznanie dochodzonego roszczenia za udowodnione, ale jedynie za uprawdopodobnione, czemu służy dokonywana przez sąd jedynie pobieżna analiza dostarczonego przez wnioskodawcę materiału dowodowego.

W ocenie Sąd Okręgowy jedynie w części podzielić należy ocenę Sądu pierwszej instancji, że powód roszczenia swego nie uprawdopodobnił. Ocena ta jest zdaniem Sądu Okręgowego trafna jedynie w odniesieniu do żądania uzgodnienia treści księgi wieczystej.

Zgodnie z art. 127 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2012 r., poz. 1112 ze zm.) bezskuteczne w stosunku do masy upadłości – z mocy prawa - są czynności prawne dokonane przez upadłego w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, którymi rozporządził on swoim majątkiem, jeżeli dokonane zostały nieodpłatnie. Z dokumentów dołączonych do pozwu w sposób nie budzący wątpliwości wynika, iż upadła D. K., na mocy umowy darowizny z dnia 25 maja 2011 roku, przekazała opisane wyżej prawa majątkowe swoim córkom P. K. i A. K. (kserokopia aktu notarialnego Rep. A nr (...) – k. 10-13). W dniu 23 maja 2012 roku – a więc niespełna rok od tej daty - do Sądu Rejonowego w Słupsku wpłynął wniosek wierzyciela Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. o ogłoszenie (...) (k. 14-15). Uznać zatem należało, że powód uprawdopodobnił, iż umowy darowizny nieruchomości objętych sporem są bezskuteczne wobec masy upadłości uprawdopodobniając tym samym oparte na art. 134 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego roszczenie o wydanie nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...).

W ocenie Sądu Okręgowego w odniesieniu do żądania zabezpieczenia roszczenia o wydanie powód wykazał również interes prawny w zabezpieczeniu. Zbycie nieruchomości, będącej przedmiotem czynności bezskutecznej z mocy prawa uniemożliwi bowiem objęcie jej postępowaniem upadłościowym, gdyż odpowiedzialność osoby trzeciej w takim wypadku ogranicza się wyłącznie do przedmiotu bezskutecznej czynności, a jego zbycie zmusi syndyka masy upadłości do poszukiwania dalszej ochrony.

Zaakcentować należy, że zgodnie z art. 738 k.p.c. Sąd rozpoznaje wniosek o udzielenie zabezpieczenia w jego granicach, biorąc za podstawę orzeczenia materiał zgromadzony w sprawie. Z powyższego wynika, że Sąd dokonuje oceny, czy wskazany we wniosku sposób zabezpieczenia jest odpowiedni, czyli jest wskazany w ustawie oraz, czy nie jest nadmiernie uciążliwy dla obowiązanego. Żądając zabezpieczenia powód podał kilka sposobów zabezpieczenia - poprzez ujawnienie roszczenia o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, zawieszenie postępowania egzekucyjnego z nieruchomości (...) prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Słupsku J. M. w sprawie Km 1573/13 ewentualnie ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie istnieje możliwość zabezpieczenia powództwa o wydanie masy upadłości nieruchomości przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego ze spornej nieruchomości, toczącej się na wniosek wierzyciela nie będącego stroną sporu o wydanie. Mimo, że art. 755 k.p.c. wskazuje, iż sąd udziela zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych do zabezpieczenia roszczeń pieniężnych - nie może on być interpretowany w oderwaniu od pozostałych przepisów prawa. Zastosowanie środka zabezpieczenia w postaci zawieszenia postępowania egzekucyjnego toczącego się z wniosku wierzyciela, który nie jest stroną procesu, w którym ma dojść do zabezpieczenia, kłóci się z podstawowymi zasadami porządku prawnego. Pozbawia bowiem tego wierzyciela możliwości realizowania jego praw wskutek decyzji sądu, której nie może zakwestionować. Jak trafnie wskazał Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w postanowieniu z dnia 27 lipca 2013 r., IACz 496/13 odpowiedni sposób zabezpieczenia to taki, który z jednej strony zapewni należyłą ochronę uprawnionego, z drugiej strony nie obciąży obowiązanego ponad potrzebę oraz będzie pozostawał w związku z przyszłą realizacją roszczenia o tyle, o ile ma zapewnić zaspokojenie dochodzonego żądania.

Jako nie pozostający w związku z przyszłą realizacją roszczenia i przez to nieodpowiedni uznać też należało sposób zabezpieczenia roszczenia o wydanie nieruchomości poprzez ujawnienie roszczenia o usunięcie niezgodności treści księgi wieczystej.

Natomiast ostatni ze wskazanych przez powoda sposób zabezpieczenia tj. ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości w ocenie Sądu Okręgowego zapewnia należyłą ochronę uprawnionego, nie obciąży obowiązanego ponad potrzebę i pozostaje w związku z przyszłą realizacją roszczenia zapewniając jego zaspokojenie.

Reasumując – ponieważ powód uprawdopodobnił roszczenie o wydanie nieruchomości objętej księgą wieczystą (...), uprawdopodobnił interes prawny w zabezpieczeniu tego roszczenia a wskazany przez powoda sposób zabezpieczenia poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania ww. nieruchomości jest dopuszczalny i odpowiedni – roszczenie o wydaniu należało zabezpieczyć poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości o czym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., zmieniając w tym zakresie zaskarżone postanowienie.

W pozostałym zakresie zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie bowiem trafnie Sąd pierwszej instancji ocenił, że powód roszczenia o uzgodnienie treści księgi wieczystej nie uprawdopodobnił. Na uzasadnienie wniosku o zabezpieczenie powód wskazał, że umowy darowizny przenoszące na pozwane własność nieruchomości objętych sporem są bezskuteczne wobec masy upadłości, co jego zdaniem uprawdopodobnia, że osoby wpisane do księgi wieczystej jako właściciele (obdarowani) są wpisani niezgodnie z rzeczywistym stanem prawnym, gdyż właścicielem nieruchomości (udziałów) nadal pozostaje darczyńca. Przewidziana w art. 127 Prawa upadłościowego i naprawczego bezskuteczność czynności z mocy prawa jest bezskutecznością względną, nie oznacza zatem nieważności czynności prawnej. Jej skutek następuje pomiędzy osobą trzecią (kontrahentem dłużnika), a masą upadłości w interesie wszystkich wierzycieli upadłościowych. Natomiast czynność taka jest ważna i względem wszelkich innych podmiotów skuteczna. Bezskuteczność objętych pozwem umów darowizn wobec masy upadłości nie skutkuje zatem przywróceniem własności nieruchomości będących ich przedmiotem na rzecz upadłego a umożliwia jedynie wierzycielom upadłościowym zaspokojenie się z tej nieruchomości jako składnika masy upadłości. Skoro powód na uzasadnienie wskazał jedynie fakt, że umowy darowizny są bezskuteczne z mocy prawa – uznać należało, iż nie uprawdopodobnił swojego roszczenia o uzgodnienie treści księgi wieczystej.

Wobec powyższego na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił zażalenie w pozostałym zakresie